

Materiał merytoryczny opracowany w ramach projektu „Edukacja włączająca – szkolenia i doradztwo dla kadr lubuskiego systemu oświaty” – pracownicy KO/JST

OPRAC: GRZEGORZ IDZIAK

Spis treści

Doskonalenie zawodowe nauczycieli w kontekście edukacji włączającej	3
Obowiązek doskonalenia zawodowego i jego finansowanie	3
Na co zwrócić uwagę w doskonaleniu zawodowym nauczycieli	4
Profil nauczyciela edukacji włączającej	5
Zadania nauczycieli specjalistów	5
Zadania psychologa – pedagoga (propozycje)	6
Zadania pedagoga specjalnego (propozycje)	11
Zestawienie aktów prawnych	16
Konwencje, deklaracje, strategie, komunikaty	16
Ustawy	17
Rozporządzenia	19

Doskonalenie zawodowe nauczycieli w kontekście edukacji włączającej

Praca z klasą zróżnicowana pod względem potrzeb edukacyjnych wymaga od nauczycieli nieustannego podnoszenia swoich kompetencji. Mogą to robić w ramach bezpłatnych kompleksowych szkoleń realizowanych w ramach projektów finansowanych ze środków publicznych lub w ramach odpłatnych form doskonalenia (studiów podyplomowych, szkoleń, warsztatów, konferencji, webinarów itp.) albo w formie tzw. samodoskonalenia (czytanie specjalistycznej literatury, oglądanie tutoriali, nagrań konferencji itp.)

Czasami nie ma możliwości lub potrzeby udziału w kompleksowych szkoleniach czy studiach podyplomowych. W takich sytuacjach wskazane jest doskonalenie wybranych konkretnych kompetencji (np. umiejętność pracy z dziećmi z dysfunkcją słuchu).

Obowiązek doskonalenia zawodowego i jego finansowanie

Obowiązek doskonalenia nauczycieli wynika z art. 42 ust. 2 pkt. 3 [Karty Nauczyciela](#). W ramach 40-godzinnego czasu pracy (tygodniowo) obowiązkiem nauczyciela jest m.in. samokształcenie i doskonalenie zawodowe.

Zasady dofinansowania doskonalenia nauczycieli określa art. 70a [Karty Nauczyciela](#) [Środki na doskonalenie zawodowe nauczycieli] oraz [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2019 r. w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe](#).

Najważniejsze informacje nt. zasad finansowania doskonalenia nauczycieli:

1. Organy prowadzące wyodrębniają środki na dofinansowanie doskonalenia nauczycieli w wysokości 0,8% planowanych rocznych środków przeznaczonych na wynagrodzenia osobowe nauczycieli.
2. Dofinansowany może być m.in. udział nauczycieli w seminariach, konferencjach, wykładach, warsztatach, szkoleniach, studiach podyplomowych oraz innych formach doskonalenia zawodowego nauczycieli, a także wspomaganie szkół oraz sieci współpracy i samokształcenia dla nauczycieli.
3. Podmioty prowadzące dofinansowane formy doskonalenia zawodowego nauczycieli to:
 - a. W przypadku szkoleń, konferencji, studiów podyplomowych itp.: placówki doskonalenia nauczycieli, uczelnie oraz inne podmioty, których zadania statutowe obejmują doskonalenie zawodowe nauczycieli
 - b. W przypadku wspomaganie i sieci współpracy: placówki doskonalenia nauczycieli, poradnie psychologiczno-pedagogiczne, w tym poradnie specjalistyczne i biblioteki pedagogiczne
4. Dyrektor szkoły określa na każdy rok szkolny potrzeby w zakresie doskonalenia nauczycieli biorąc pod uwagę:

- a. wyniki nadzoru pedagogicznego;
- b. wyniki odpowiednio egzaminu ósmoklasisty, egzaminu zawodowego lub egzaminu maturalnego;
- c. zadania związane z realizacją podstawy programowej kształcenia ogólnego lub podstaw programowych kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego;
- d. wymagania wobec szkół i placówek określone przez państwo;
- e. wnioski nauczycieli o dofinansowanie kosztów lub opłat, o których dofinansowanie ubiega się nauczyciel.

Na co zwrócić uwagę w doskonaleniu zawodowym nauczycieli

Oprócz aspektu formalno-finansowego w doskonaleniu nauczycieli warto zwrócić uwagę na aspekty merytoryczne, mentalne i użyteczność doskonalenia nauczycieli:

- opieranie doskonalenia na faktycznie zidentyfikowanych potrzebach
- rozwijanie samoświadomości nauczycieli - wiem jakie kompetencje chcę/powinienem rozwijać, żeby jeszcze lepiej pracować z moimi uczniami
- szerokie spojrzenie - rozwijam nie tylko umiejętności, ale również zmieniam swoje nastawienie, przekonania, postawy wychodząc z założenia, że kompetencja to zestaw wiedzy, umiejętności i postaw
- gotowość do zmiany - chcę zmienić sposób swojej pracy w oparciu o to, czego się nauczyłem, żeby dać moim uczniom najlepszą z możliwych form wsparcia

W tym kontekście ważna jest również postawa dyrektora szkoły/przedszkola, który może kierować/zachęcać nauczycieli do udziału w szkoleniach, ale także weryfikować, jak szkolenie przełożyło się na sposób pracy. Być może to także jakieś zadanie dla organów prowadzących i organów nadzoru, żeby sprawdzać jak wydawanie środków na doskonalenie nauczycieli przekłada się na zmianę sposobu ich pracy.

Istnieje model ewaluacji procesów szkoleniowych opracowany przez Donalda L. Kirkpatricka. Określa on cztery poziomy oceny efektywności szkolenia:

1. **Reakcja** – zadowolenie uczestników, reakcja na szkolenie - czy szkolenie się podobało (najczęściej pierwszy i ostatni poziom, jaki bada się podczas szkoleń nauczycieli)
2. **Uczenie się** – wiedza, umiejętności, postawy - czego się nauczyłem? jak zmieniło się moje nastawienie?
3. **Zachowanie** –zmiana postępowania - co zmieniłem w sposobie mojej pracy?
4. **Wyniki** – rezultaty, efekty - jakie to przyniosło efekty? co dzięki temu zyskali uczniowie, ja, szkoła?

Takie podejście do weryfikacji skuteczności doskonalenia nauczycieli bez wątplenia podniosłoby jakość całego procesu.

Profil nauczyciela edukacji włączającej

Nawiązując do poprzedniego punktu związanego z doskonaleniem zawodowym nauczycieli warto przywrzeć się temu, jaki powinien być nauczyciel edukacji włączającej. Dzięki temu łatwiej będzie planować doskonalenie nauczycieli w tym obszarze.

Pomocna może być publikacja „[Kształcenie nauczycieli przygotowujące do edukacji włączającej PROFIL NAUCZYCIELA EDUKACJI WŁĄCZAJĄCEJ](#)” wydana przez Europejską Agencję Rozwoju Edukacji Uczniów ze Specjalnymi Potrzebami w 2012 roku.

W publikacji tej znajdziemy opis profilu nauczyciela edukacji włączającej, który został przygotowany w oparciu o wartości i obszary kompetencji takie jak:

- Docenianie różnorodności uczniów
- Wspieranie wszystkich uczniów
- Nastawienie na współpracę
- Indywidualny rozwój zawodowy

W profilu podkreślane są nie tylko wiedza i umiejętności, ale także postawy nauczycieli, np. w zakresie przekonań nauczyciela dotyczących różnic pomiędzy uczniami. Autorzy opisują każdy z obszarów podając wymagane/oczekiwane kompetencje na poziomie wiedzy, umiejętności oraz postaw/przekonań. Takie zestawienie ma prowadzić do odpowiedzi na pytanie, jakiego nauczyciela potrzebują uczniowie w XXI wieku.

Wykorzystanie profilu nauczyciela edukacji włączającej może być znaczącym wsparciem w identyfikowaniu obszarów rozwojowych nauczycieli oraz planowaniu ich doskonalenia zawodowego.

Zadania nauczycieli specjalistów

Zadania nauczycieli specjalistów są określone w szeregu aktów prawnych. Zdarza się, że niektórym specjalistom w szkołach przydzielane są zadania spoza katalogu wskazanego w przepisach. Argumentowane jest to czasami niejasnością przepisów lub potrzebami organizacyjno-finansowymi (za mało środków w stosunku do zadań, które wynikają z potrzeb). Niekiedy takie postępowanie wypacza intencje, które przyświecają organom tworzącym przepisy i powoduje, że rola danego specjalisty jest faktycznie inna niż zaplanowana podczas tworzenia prawa.

Poniżej przytaczam zestawienia przykładowych zadań dla psychologów i pedagogów szkolnych oraz pedagogów specjalnych wraz z odniesieniami do wybranych przepisów dotyczących tych specjalistów.¹

¹ Zestawienia zostały opracowane przez Mirosława Krajewskiego i umieszczone w tym opracowaniu za jego zgodą.

Zadania psychologa – pedagoga (propozycje)

Lp.	Psycholog – pedagog zapisy prawne ²	Psycholog – pedagog – propozycja wybranych zadań/działań z uwzględnieniem wymagań prawnych ³
1	Prowadzenie badań i działań diagnostycznych uczniów, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie w szkole badań i działań diagnostycznych, w tym diagnozowanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów - diagnoza funkcjonalna. 2. Diagnoza wiedzy i umiejętności. 3. Diagnoza typów inteligencji ucznia. 4. Diagnoza sytuacji rodzinnej ucznia. 5. Konsultowanie indywidualnego przypadku ze specjalistami z zewnątrz.
2	Wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych uczniów w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień uczniów oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu uczniów, w tym barier	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc w analizie orzeczeń i opinii z poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innej poradni specjalistycznej. 2. Pomoc w diagnozie potrzeb rozwojowych i dydaktycznych ucznia. 3. Współpraca w zakresie monitorowania podjętych działań.

² Rozporządzenie Ministra Edukacji i Nauki z dnia 22 lipca 2022 r. w sprawie wykazu zajęć prowadzonych bezpośrednio z uczniami lub wychowankami albo na ich rzecz przez nauczycieli poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz nauczycieli: pedagogów, pedagogów specjalnych, psychologów, logopedów, terapeutów pedagogicznych i doradców zawodowych poz. 1610.

³ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach

	i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola, szkoły i placówki,	
3	Wspieranie nauczycieli, wychowawców grup wychowawczych i innych specjalistów w pomocy psychologiczno-pedagogicznej.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wskazywanie form/ metod pracy w ramach ppp. 2. Organizowanie szkoleń, w tym konsultacji indywidualnych dotyczących aktualnych potrzeb w zakresie rozpoznawania indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych ucznia w celu określenia mocnych stron, predyspozycji, zainteresowań i uzdolnień ucznia oraz przyczyn niepowodzeń edukacyjnych lub trudności w funkcjonowaniu ucznia. 3. Udzielanie porad nauczycielowi w zakresie interpretacji zachowań ucznia przejawiającego trudności przystosowawcze oraz proponowanie metod wychowawczych postępowania z uczniem. 4. Pomoc w monitorowaniu zachowań ucznia przejawiającego trudności wychowawcze - prowadzenie rejestru zachowań bieżących we współpracy z wychowawcą klasy. 5. Udzielanie nauczycielom informacji na temat specyfiki specjalnych potrzeb ucznia
4	Udzielanie uczniom pomocy psychologiczno-pedagogicznej w formach odpowiednich do rozpoznanych potrzeb	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wspólne z nauczycielami i rodzicami diagnozowanie uczniów z potrzebami. 2. Prowadzenie zajęć terapeutyczno- uspołeczniających. 3. Organizacja indywidualnego/grupowego wsparcia dla ucznia w zależności od zdiagnozowanych potrzeb.

		<ol style="list-style-type: none"> 4. Projektowanie i monitorowanie działań interwencyjnych podejmowanych w stosunku do ucznia. 5. Konsultowanie indywidualnych przypadków ze specjalistami z zewnątrz.
5	Diagnozowanie sytuacji wychowawczych w przedszkolu, szkole lub placówce w celu rozwiązywania problemów wychowawczych stanowiących barierę i ograniczających aktywne i pełne uczestnictwo ucznia w życiu przedszkola, szkoły i placówki;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnoza sytuacji wychowawczych.
6	Podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diagnozowanie istniejących zagrożeń uzależnieniami, uzależnień i/lub problemów dzieci i młodzieży. 2. Popularyzacja wiedzy wśród nauczycieli, uczniów i rodziców na temat charakterystyki uzależnień i/lub występujących problemów w tym na temat zdrowego stylu życia: <ol style="list-style-type: none"> a) konsultacje indywidualne; b) zapoznanie nauczycieli, uczniów i rodziców z metodami/formami pracy z osobami zagrożonymi uzależnieniem/uzależnionymi i/lub osobami z problemami; c) przygotowywanie materiałów informacyjnych (np. na stronie internetowej, w gazetce szkolnej, na tablicy informacyjnej) z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży; d) inicjowanie, organizowanie i/lub prowadzenie szkoleń związanych z profilaktyką uzależnień i/lub innymi problemem dzieci i młodzieży. 3. Przeprowadzenie metodami aktywnymi zajęć z uczniami dotyczących ich aktualnych potrzeb (np. konflikty, nawiązywanie relacji),

		4. Organizowanie spotkań ze specjalistami z zewnątrz (np. policjant, kurator sądowy, dietetyk) stosownie do istniejących zagrożeń lub występujących problemów dzieci i młodzieży .
7	Minimalizowanie skutków zaburzeń rozwojowych, zapobieganie zaburzeniom zachowania oraz inicjowanie różnych form pomocy w środowisku przedszkolnym, szkolnym i pozaszkolnym uczniów	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pozyskiwanie informacji o pojawiających się trudnościach, „radzenie” rodzicom i nauczycielom, jakie działania można podjąć - w tym tłumaczenie/wyjaśnianie ograniczeń, jakie należy postawić dziecku. 2. Wyjaśnianie przyczyn pojawiających się problemów. 3. Udzielanie porad nauczycielom i rodzicom w sprawach metod i form pracy z dziećmi z zaburzeniami. 4. Pomoc w rozwiązywaniu sytuacji konfliktowych występujących w pracy z uczniami z zaburzeniami. 5. Udzielanie informacji rodzicom i nauczycielom o funkcjonujących organizacjach/instytucjach/fundacjach na rzecz pomocy rodzinie.
8	Inicjowanie i prowadzenie działań mediacyjnych i interwencyjnych w sytuacjach kryzysowych;	<ol style="list-style-type: none"> 1. Pomoc stronom (uczeń nauczyciel, rodzic) w osiągnięciu ich własnego, wzajemnie akceptowanego porozumienia w spornych kwestiach, w szczególności w drodze mediacji. 2. Interwencje kryzysowe. 3. Diagnozowanie, opiniowanie, wskazywanie kierunków działań lub form pracy i/lub podejmowanie działań interwencyjnych w stosunku do uczniów będących w sytuacjach kryzysowych. 4. Wspieranie uczniów poprzez wskazywanie właściwych instytucji udzielających pomocy uczniom w tym przygotowywanie wniosków do właściwych instytucji taki jak np. sąd rodzinny itp.

	Pomoc rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie indywidualnych spotkań/konsultacji z rodzicami i nauczycielami z zakresu rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów. 2. Organizowanie i/lub prowadzenie szkoleń nauczycielom i rodzicom dotyczących rozpoznawania i rozwijania indywidualnych możliwości, predyspozycji i uzdolnień uczniów.
9	Zajęcia i działania w zakresie doradztwa zawodowego, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 26a ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016r. – Prawo oświatowe.	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie zajęć i realizacja zdań/działań z doradztwa zawodowego, o których mowa w art. 26a ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. 2. Prowadzenie zajęć i realizacja działań wynikających ze szkolnego systemu doradztwa zawodowego określonego w statucie szkoły.
10	Zajęcia w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie zajęć i realizacja zdań/działań w ramach wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 127 ust. 19 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe.

W wykazie nie uwzględniono zapisów dotyczących szkolnictwa specjalnego:

11) zajęcia z wychowankami, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 123 ust. 1 pkt 1 i ust. 2 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 71 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – w przypadku nauczycieli zatrudnionych w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych, młodzieżowych ośrodkach socjoterapii, specjalnych ośrodkach wychowawczych, specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych i ośrodkach rewalidacyjno-wychowawczych;

12) zajęcia oraz specjalne działania opiekuńczo-wychowawcze, o których mowa w przepisach wydanych na podstawie art. 128 ust. 3 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe oraz w przepisach wydanych na podstawie art. 71c ust. 2 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty – w przypadku nauczycieli zatrudnionych w przedszkolach i szkołach specjalnych, zorganizowanych w podmiotach leczniczych i w jednostkach pomocy społecznej.

Zadania pedagoga specjalnego (propozycje)

Zadanie	Propozycje działań
<p>Współpraca z:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) nauczycielami; b) wychowawcami grup wychowawczych; c) innymi specjalistami; d) rodzicami; e) uczniami <p>w szczególności: dotycząca:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) umiejętność pracy w grupie na rzecz osiągnięcia wspólnych celów, b) umiejętność zespołowego wykonywania zadań; c) wspólnego rozwiązywania problemów 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rekomendowanie dyrektorowi wniosków z współpracy w zakresie prowadzonej przez szkołę działalności w odniesieniu do barier⁵, w kontekście także przeszkód lub ograniczeń: <ul style="list-style-type: none"> a) architektonicznych⁶, w tym technicznych, organizacyjnych i edukacyjno-społecznych⁷; b) cyfrowych lub informacyjno-komunikacyjnych⁸ w tym w szczególności: <ul style="list-style-type: none"> ▪ w zakresie dostępności cyfrowej⁹ strony internetowej lub/i aplikacji mobilnej z uwzględnieniem wymagań określonych w załączniku do ww. ustawy o dostępności cyfrowej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych¹⁰; ▪ współdziałanie w dokonywaniu przeglądu i aktualizacji deklaracji dostępności¹¹; ▪ rozpatrywanie (współdziałanie) żądań osób z zakresu dostępności cyfrowej szkoły¹²;

⁵ art.2.1.ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

⁶ art.6.pkt.1. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

⁷ <https://model.dostepnaskola.info/>

⁸ art.6.pkt3. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

⁹ ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848)

¹⁰ załącznik do ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. (poz. 848) wytyczne dla dostępności treści internetowych 2.1 stosowane dla stron internetowych i aplikacji mobilnych w zakresie dostępności dla osób niepełnosprawnych

¹¹z wykorzystaniem wzoru określonego w załączniku do decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2018/1523 z dnia 11 października 2018 r. ustanawiającej wzór oświadczenia w sprawie dostępności zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/2102 w sprawie dostępności stron internetowych i mobilnych aplikacji organów sektora publicznego (Dz. Urz. UE L 256 z 12.10.2018, str. 103), zwanej dalej „decyzją wykonawczą 2018/1523

¹²art.18 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848)

w szczególności w wypracowania rekomendacji dot. działalności szkoły w zakresie dostępności⁴.

- rekomendowanie alternatywnych sposobów zapewnienia dostępności cyfrowej¹³;
 - rozpatrywania (współdział) skarg w zakresie dostępności cyfrowej¹⁴;
2. Rekomendowanie dyrektorowi warunków do zapewnienia minimalnych wymagań dostępności z uwzględnieniem uniwersalnego projektowania¹⁵.
 3. Rekomendowanie dyrektorowi warunków zastosowanego racjonalnego usprawnienia¹⁶.
 4. Rekomendowanie dyrektorowi warunków w zakresie uwzględnianie potrzeb osób ze szczególnymi potrzebami w planowanej i prowadzonej przez szkołę działalności.
 5. Rekomendowanie dyrektorowi potrzeb usuwanie barier, a także zapobieganie ich powstawaniu.
 6. Rekomendowanie dyrektorowi warunków zapewnienie dostępu alternatywnego¹⁷.
 7. Współuczestniczy w opracowywaniu raport o stanie zapewniania dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w szkole¹⁸.
 8. Współuczestniczy w opracowaniu sprawozdań dotyczących zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami w zakresie działalności szkoły¹⁹.
 9. Współpraca z/wykonywanie obowiązków/ koordynatora/em do spraw dostępności²⁰.

⁴ według ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1062, z 2022 r. poz. 975, 1079.)).

¹³ art.18 ust.6 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848)

¹⁴ art.18 ust.7 ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych (Dz. U. poz. 848)

¹⁵ uniwersalne projektowanie – o którym mowa w art. 2 Konwencji o prawach osób niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. (Dz. U. z 2012 r. poz. 1169 oraz z 2018 r.)

¹⁶ art. 2 Konwencji, stosowany w szczególności w celu spełnienia minimalnych wymagań, o których mowa w art. 6, dla zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami.

¹⁷ art.7. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

¹⁸ art.11. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

¹⁹ art.12. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

²⁰ art.14. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

	<p>10. Współdziałal przy pracach certyfikacyjnych²¹.</p> <p>11. Współuczestniczenie przy rozpatrywaniu skarg z zakresu dostępności²².</p> <p>12. Współdziałal przy rozpatrywaniu wnioskiem o zapewnienie dostępności architektonicznej lub informacyjno-komunikacyjnej²³.</p> <p>13. Współdziałal przy wykonywaniu decyzji Prezesa PEFRON w przypadku skargi²⁴.</p> <p>14. Współdziałal przy planowaniu wydatków w zakresie dostępności.</p> <p>15. Wspieranie redaktorów stron internetowych w zakresie ich dostępności, zgodnie z Wytycznymi dla dostępności treści internetowych (WCAG) 2.1.²⁵</p>
<p>Współpraca z:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) nauczycielami; b) innymi specjalistami; c) rodzicami; d) uczniami <p>w szczególności poprzez odpowiednio:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) kontakt bezpośredni; b) rozmowy indywidualne; c) zebrania; d) spotkania warsztatowe; e) wykłady i pogadanki; f) stronę internetową; g) e-dziennik; h) konsultacje; i) badania (szeroko rozumiane) 	<ul style="list-style-type: none"> 1. Prowadzenie badań i działań diagnostycznych tj. m.in.: <ul style="list-style-type: none"> a) gromadzenie przydatnych informacji i ich analiza; b) identyfikacja/rozpoznanie problemu; c) dokładna i krytyczne ich interpretacja. 2. W odniesieniu do rozpoznawaniem: <ul style="list-style-type: none"> a) indywidualnych potrzeb rozwojowych uczniów; b) potrzeb edukacyjnych uczniów; c) możliwości psychofizycznych uczniów. 3. W celu określenia u uczniów: <ul style="list-style-type: none"> a) mocnych stron uczniów; b) predyspozycji uczniów; c) zainteresowań uczniów; d) uzdolnień uczniów; e) przyczyn niepowodzeń edukacyjnych uczniów; f) trudności w funkcjonowaniu uczniów; g) barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie uczniów;

²¹ Rozdział 3 ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

²² art.29. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

²³ art.30 i 31. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

²⁴ art.32. ustawy z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami

²⁵ <https://www.w3.org/Translations/WCAG21-pl/> (dostęp 13.11.2022 r.)

	<p>zapewniających uczestnictwo uczniów/wychowanków w życiu przedszkola, szkoły i placówki.</p> <p>Rozwiązywania problemów:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) dydaktycznych uczniów b) wychowawczych uczniów, <p>W określaniu niezbędnych do nauki:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) warunków, b) sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, <p>w tym wykorzystujących technologie informacyjno-komunikacyjne, odpowiednich ze względu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne; b) możliwości psychofizyczne ucznia
<p>Współpraca z zespołem do IPET w zakresie:</p>	<p>Opracowania i realizacji indywidualnego programu edukacyjno-terapeutycznego ucznia posiadającego orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, w tym zapewnienie mu pomocy psychologiczno-pedagogicznej;</p>
<p>Wspieranie nauczycieli i innych specjalistów w szczególności poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) organizowanie szkoleń; b) prowadzenie rozmów; c) prowadzenie konsultacji d) przygotowywanie materiałów poglądowych/szkoleniowych. e) wymianę doświadczeń. f) wskazywanie przykładów dobrych praktyk <p>w zakresie :</p>	<p>Rozpoznawaniu przyczyn niepowodzeń edukacyjnych uczniów lub trudności w ich funkcjonowaniu, w tym barier i ograniczeń utrudniających funkcjonowanie ucznia i jego uczestnictwo w życiu przedszkola/szkoły,</p> <p>Udzielania pomocy psychologiczno-pedagogicznej w bezpośredniej pracy z uczniem,</p> <p>Dostosowaniu sposobów i metod pracy do indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych ucznia oraz jego możliwości psychofizycznych,</p> <p>Doboru metod pracy. Form kształcenia uczniów. Środków dydaktycznych do potrzeb uczniów;</p>

Współpraca	<p>W zależności od potrzeb, z innymi podmiotami (zewnętrznymi):</p> <ul style="list-style-type: none">• poradniami psychologiczno-pedagogicznymi, w tym poradniami specjalistycznymi,• placówkami doskonalenia nauczycieli,• innymi przedszkolami, szkołami i placówkami,• organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami działającymi na rzecz rodziny, dzieci i młodzieży,• pielęgniarką środowiska nauczania i wychowania lub higienistką szkolną,• asystentem edukacji romskiej,• organizacjami i stowarzyszeniami działającym na rzecz edukacji włączającej.
Przygotowywanie propozycji szkoleń:	Przedstawianie radzie pedagogicznej propozycji w zakresie doształcania/doskonalenia zawodowego nauczycieli w związku z ww. zakresem (organizator, czas, miejsce, temat, zakres, forma, etc.)

Zestawienie aktów prawnych

Wykaz aktów prawnych powiązanych z edukacją włączającą. Odnoszą się one zarówno wprost jak i pośrednio do systemu edukacji (np. są związane z prawami osób z niepełnosprawnościami, dostępem do informacji publicznej lub opieki zdrowotnej).

Konwencje, deklaracje, strategie, komunikaty

Deklaracja Praw Osób Niepełnosprawnych. Zgromadzenie Ogólne ONZ. 1975. przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych uchwałą 2856 (XXVI) w dniu 9 grudnia 1975 roku.

Deklaracja z Salamanki oraz wytyczne dla działań w zakresie specjalnych potrzeb edukacyjnych. (1994). Hiszpania: UNESCO. Maszynopis.

Deklaracja Praw Osób Upośledzonych Umysłowo (Declaration on the Rights of Mentally Retarded Persons), przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1971 roku (Rezolucja 2856 (XXVI)).

Europejska Karta Społeczna sporządzona w Turynie dnia 18 października 1961 r., ([Dz. U. z 1999 r., nr 8, poz. 67 z późn. zm.](#))

International Classification of Impairments, Activities and Participation. A Manual of Disablement and Functioning. BETA-1 DRAFT FOR FIELD TRIALS. World Health Organisation, Geneva 1977 r.

International Classification of Impairments Disabilities and Handicaps. World Health Organisation, Geneva 1980 r.

Karta Podstawowych Praw Unii Europejskiej. Wspólnota Europejska. 2000.

Komunikat Komisji Europejskiej w sprawie równych szans osób niepełnosprawnych *Nowa strategia Wspólnoty Europejskiej w odniesieniu do osób niepełnosprawnych*. Wspólnota Europejska 1996.

Konwencja o Prawach Dziecka. Zgromadzenie Ogólne ONZ. 1989.

Konwencja Praw Osób Niepełnosprawnych. Zgromadzenie Ogólne ONZ. 2000.

Konwencja Narodów Zjednoczonych o prawach osób niepełnosprawnych ("Konwencja"), przyjęta w dniu 13 grudnia 2006 r. przez Zgromadzenie Ogólne Organizacji Narodów Zjednoczonych.

Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności sporządzona w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmieniona następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełniona Protokołem nr 2 ([Dz. U. z 1993 r., nr 61, poz. 284](#)).

Konwencja w sprawie zwalczania dyskryminacji w dziedzinie oświaty, sporządzona w Paryżu dnia 15 grudnia 1960 r. ([Dz. U. z 1960 r. nr 40, poz. 268](#)).

Konwencja UNESCO w sprawie ochrony i promowania różnorodności form wyrazu kulturowego, sporządzona w Paryżu dnia 20 października 2005 r. ([Dz. U. z 2007 r. nr 215, poz. 1585](#)).

Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych.
Zgromadzenie Ogólne ONZ. Rezolucja 48/96. (1993).

Światowy Program Działań na rzecz Osób Niepełnosprawnych (World Programme of Action Concerning Disabled Persons), przyjęty na mocy rezolucji Zgromadzenia Ogólnego ONZ z 3 grudnia 1982 r.

Wytyczne określające kierunek polityki włączającej w dziedzinie edukacji UNESCO - 2009 r.

Karta Praw Osób Niepełnosprawnych. Uchwała Sejmu RP z dnia 1 sierpnia 1997r. ([M.P. nr 50, poz. 475](#)).

Ustawa z dnia 15 czerwca 2012 r. o ratyfikacji Konwencji o Prawach Osób Niepełnosprawnych, sporządzonej w Nowym Jorku dnia 13 grudnia 2006 r. ([Dz. U. z 2012 r., poz. 1169](#)).

Ustawa z dnia 21 września 1990 r. o ratyfikacji Konwencji o prawach dziecka, przyjętej przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. ([Dz. U. z 1991 r. Nr 16, poz. 71](#)).

Konwencja w sprawie zwalczania dyskryminacji w dziedzinie oświaty, sporządzona w Paryżu dnia 15 grudnia 1960 r.

Ustawy

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. ([Dz.U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.](#))

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. [Dz. U. z 2021 r., poz. 4](#)).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych(t.j. [Dz. U. z 2021 r., poz. 573](#)).

Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej ([Dz.U. 2004 nr 64 poz. 593](#)).

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (t.j. [Dz. U. z 2021 r., poz. 1082](#)).

Ustawa z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (t.j. [Dz. U. z 2019 r., poz. 2215 z późn. zm.](#))

Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o systemie informacji oświatowej (t.j. [Dz. U. z 2021 r., poz. 584 z późn. zm.](#))

Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (t.j. [Dz. U. z 2020 r., poz. 2029 z późn. zm.](#))

Ustawa z dnia 19 sierpnia 2011 r. o języku migowym i innych środkach komunikowania się (t.j. [Dz. U. z 2017 r., poz. 1824](#)).

Ustawa z dnia 19 lipca 2019 r. o zapewnianiu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami (t.j. [Dz. U. z 2020 r., poz. 1062](#)).

Ustawa z dnia 20 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji ([Dz.U. z 2020 r. poz. 226](#)).

Ustawa z 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. [Dz. U. z 2021 r. poz. 1372](#)).

Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (tj. [Dz. U. z 2020 r. poz. 920 ze zm.](#))

Ustawa z 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (tj. [Dz. U. z 2020 r. poz. 1668 ze zm.](#))

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. [Dz. U. z 2020 r., poz. 1327 ze zm.](#)).

Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju ([Dz.U. z 2021 r. poz. 1057](#)).

Ustawa z dnia 10 maja 2018 r. o ochronie danych osobowych (tj. [Dz.U. z 2019, poz. 1781, z późn. zm.](#)).

Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) ([Dz.Urz.UE.L Nr 119](#)).

Ustawa z dnia 12 kwietnia 2019 r. o opiece zdrowotnej nad uczniami ([Dz.U. z 2019 r., poz. 1078](#)).

Ustawa z dnia 11 września 2015 r. o zdrowiu publicznym (tj. [Dz. U. z 2021 r. poz. 183 z późn. zm.](#))

Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (tj. [Dz.U. z 2021 r. poz. 1050](#)).

Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. [Dz. U. z 2018 r. poz. 1878 z późn. zm.](#)).

Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tj. [Dz.U. z 2021 r. poz. 1285 z późn. zm.](#)).

Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. [Dz.U. z 2021 r. poz. 75 z późn. zm.](#))

Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. [Dz.U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.](#))

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nieodpłatnej pomocy prawnej oraz edukacji prawnej (tj. [Dz.U. z 2021 r. poz. 945](#)).

Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (tj. [Dz.U. z 2018 r. poz. 708](#)).

Ustawa z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (tj. [Dz.U. z 2020 r. poz. 2176 z późn. zm.](#))

Rozporządzenia

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2019 r. w sprawie szczegółowej organizacji publicznych szkół i publicznych przedszkoli ([Dz. U. z 2019 r., poz. 502](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 3 kwietnia 2019 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół ([Dz. U. z 2019 r., poz. 639 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 7 września 2017 r. w sprawie orzeczeń i opinii wydawanych przez zespoły orzekające działające w publicznych poradniach psychologiczno-pedagogicznych ([Dz. U. z 2017 r., poz. 1743](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego dzieci i indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży ([Dz. U. z 2017 r., poz. 1616 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie wymagań wobec szkół i placówek (t.j. [Dz. U. z 2020r., poz. 2198](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie sposobu prowadzenia przez publiczne przedszkola, szkoły i placówki dokumentacji przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej oraz rodzajów tej dokumentacji ([Dz.U. z 2017 poz. 1646 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej ([Dz.U. 2017 poz. 356 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowych kwalifikacji wymaganych od nauczycieli (t.j. [Dz. U. z 2020 r., poz. 1289](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 stycznia 2018 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla liceum ogólnokształcącego, technikum oraz branżowej szkoły II stopnia ([Dz. U. z 2018 r., poz. 467 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 22 lutego 2019 r. w sprawie oceniania, klasyfikowania i promowania uczniów i słuchaczy w szkołach publicznych ([Dz. U. z 2019 r., poz. 373](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym (t.j. [Dz. U. z 2020 r., poz. 1309](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie zasad organizacji i udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w publicznych przedszkolach, szkołach i placówkach (t.j. [Dz. U. z 2020 r., poz. 1280](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego ([Dz.U. z 2018 r., poz. 1675](#)).

Rozporządzenie Ministra Polityki Społecznej z dnia 22 września 2005 r. w sprawie specjalistycznych usług opiekuńczych ([Dz. U. z 2005 r., nr 189, poz. 1598 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizowania wczesnego wspomaganie rozwoju dzieci ([Dz. U. z 2017 r., poz. 1635](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 5 września 2017 r. w sprawie szczegółowych zadań wiodących ośrodków koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczych ([Dz.U. z 2017 r., poz. 1712](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 grudnia 2020 r. w sprawie sposobu podziału części oświatowej subwencji ogólnej dla jednostek samorządu terytorialnego w roku 2021 ([Dz. U. z 2020 r., poz. 2384](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 kwietnia 2013 r. w sprawie warunków i sposobu organizowania zajęć rewalidacyjno-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim ([Dz. U. z 2013 r., poz. 529](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 18 sierpnia 2015 r. w sprawie zakresu i form prowadzenia w szkołach i placówkach systemu oświaty działalności wychowawczej, edukacyjnej, informacyjnej i profilaktycznej w celu przeciwdziałania narkomanii (tj. [Dz. U. z 2020 r., poz. 1449](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 lutego 2013 r. w sprawie zasad działania publicznych poradni psychologiczno-pedagogicznych, w tym publicznych poradni specjalistycznych ([Dz.U. poz. 199 oraz z 2017 r. poz. 1647](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków i trybu udzielania zezwoleń na indywidualny program lub tok nauki oraz organizacji indywidualnego programu lub toku nauki ([Dz.U.z 2017 r., poz. 1569](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 24 sierpnia 2017 r. w sprawie organizacji kształcenia oraz warunków i form realizowania specjalnych działań opiekuńczo-wychowawczych w przedszkolach i szkołach specjalnych, zorganizowanych w podmiotach leczniczych i jednostkach pomocy społecznej ([Dz.U. 2017 poz. 1654](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 2 listopada 2015 r. w sprawie rodzajów i szczegółowych zasad działania placówek publicznych, warunków pobytu dzieci i młodzieży w tych placówkach oraz wysokości i zasad odpłatności wnoszonej przez rodziców za pobyt ich dzieci w tych placówkach ([Dz.U. z 2015 r., poz. 1872 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie publicznych placówek oświatowo-wychowawczych, młodzieżowych ośrodków wychowawczych, młodzieżowych ośrodków socjoterapii, specjalnych ośrodków szkolno-wychowawczych, specjalnych ośrodków wychowawczych, ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych oraz placówek zapewniających opiekę i wychowanie uczniom w okresie pobierania nauki poza miejscem stałego zamieszkania ([Dz.U. poz. 1606 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 23 sierpnia 2017 r. w sprawie kształcenia osób niebędących obywatelami polskimi oraz osób będących obywatelami polskimi, które pobierały naukę w szkołach funkcjonujących w systemach oświaty innych państw ([Dz.U. 2017 poz. 1655](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 8 sierpnia 2017 r. w sprawie przypadków, w których do publicznej lub niepublicznej szkoły dla dorosłych można przyjąć osobę, która ukończyła 16 albo 15 lat, oraz przypadków, w których osoba, która ukończyła ośmioletnią szkołę podstawową, może spełniać obowiązek nauki przez uczęszczanie na kwalifikacyjny kurs zawodowy ([Dz.U. z 2017 r., poz. 1562 z późn. zm.](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 lutego 2013 r. w sprawie szczegółowych zasad działania publicznych bibliotek pedagogicznych ([Dz.U. z 2013 r., poz. 369](#)).

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 maja 2019 r. w sprawie placówek doskonalenia nauczycieli ([Dz.U. z 2019 r., poz. 1045](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 26 kwietnia 2018 r. w sprawie świadectw, dyplomów państwowych i innych druków szkolnych ([Dz.U. z 2018 r., poz. 939 z późn. zm.](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 25 sierpnia 2017 r. w sprawie nadzoru pedagogicznego (tj. [Dz.U. 2017 poz. 1658](#)).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 11 sierpnia 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu danych dziedzinowych gromadzonych w systemie informacji oświatowej oraz terminów przekazywania niektórych danych do bazy danych systemu informacji oświatowej ([Dz.U. poz.1653 z późn. zm.](#))

Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 4 września 2013 r. w sprawie świadczeń gwarantowanych z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej ([Dz. U. z 2021 r. poz. 540](#)).